

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

DOI 10.33287/11215

УДК 338.001.36

**МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE UKRAINIAN FINANCIAL SECTOR

Ірина Альошина

Аспірантка кафедри міжнародної економіки та маркетингу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Iryna Aloshyna

Lecturer, Department of International Economics and Marketing

 orcid.org/0000-0003-1320-5235

 iryna.aloshyna@gmail.com

Анотація

У статті визначено фактори підвищення конкурентоспроможності фінансового сектору України в умовах глобалізації на основі аналізу індикаторів зовнішнього середовища та банківської системи, які мають різний рівень впливу на його ефективність.

На основі даних 20 європейських країн за допомогою програмного середовища EViews 10.0. була створена економетрична модель конкурентоспроможності фінансового сектора в залежності від макроекономічних показників та показників банківської системи. До вибірки були включені країни ЄС та країни Єврозони з банкоорієнтованою фінансовою системою: Австрія, Бельгія, Кіпр, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Україна.

Основними методологічними підходами є макроекономічний аналіз до виявлення факторів макросередовища, що впливають на конкурентоспроможність фінансового сектора, структурний аналіз показників банківської системи країн та математичне моделювання конкурентоспроможності фінансового сектора країни.

Отримана модель дає змогу побудувати прогноз рейтингу конкурентоспроможності фінансового сектору України, який свідчить про те, що за таких низьких позицій у рейтингу конкурентоспроможності фінансового сектору України буде дуже важко отримати позитивні ефекти в глобальних інтеграційних процесах та ефективно реалізувати існуючий економічний потенціал. Удосконалення банківського сектору України, а саме поглиблення рівня її фінансової глобалізації та покращення показників банківського сектору (підвищення частки регулятивного капіталу, зменшення концентрації 5-ти найбільших банків, зменшення частки неповернутих кредитів) допоможуть підвищити міжнародний рейтинг фінансового сектору України.

Abstract

The purpose of the study is to develop practical tools for building the competitiveness of Ukrainian financial sector in a globalizing environment based on an analysis of the environment factors and of the banking system indicators that have different levels of influence on its effectiveness.

Investigating the data of 20 European countries an econometric model of the financial sector competitiveness was created depending on the environmental indicators and of the banking system indicators using the EVIEWS 10.0 software environment. The EU and the Euro-zone countries with a bank-oriented financial system were included in the sample: Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Ukraine.

The main methodological approaches are macroeconomic analysis to identify environmental factors that affect the financial sector competitiveness, structural analysis of countries banking system indicators and mathematical modelling of the financial sector competitiveness of the country.

The following key indicators were analyzed: 1) indicators of the environment: sub-index 9 Financial market of the rating The Growth Competitiveness Index of the World Economic Forum; the sub-index of Financial Globalization of the KOF Globalization Index for 2016; 2) indicators of the banking system: indicators of competition in the banking sector according to the concentration index of Herfindahl-Hirschman and the concentration ratio of the five biggest banks; Regulatory Tier 1 Capital to Risk-Weighted Assets; share of liquid assets to total assets; share of non-performing loans to total gross loans; asset and capital ratio of the banking sector.

The data for the calculation were taken from the reports of the Growth Competitiveness Index of the World Economic Forum, the Index of Globalization of the Swiss Institute of Economics, the Report on Financial Structure of the

Ключові слова:

конкурентоспроможність, фінансовий сектор, індикатори банківської системи, рейтинг, фінансова стабільність.

Key words:

competitiveness, financial sector, indicators of the banking system, rating, financial stability.

ECB and the NBU, as well as from the financial stability report of the IMF countries.

The obtained model provides an opportunity to construct a forecast of the competitiveness rating of the Ukrainian financial sector which shows that with such low positions in the financial sector competitiveness rating, it is very difficult for Ukraine to obtain positive effects in global integration processes and to effectively realize its existing economic potential. Improving the Ukrainian banking sector, namely deepening its level of financial globalization and improving banking sector indicators (increasing the share of regulatory capital, reducing the concentration of the 5 largest banks, reducing the share of non-performed loans) will help to raise international rating of Ukrainian financial market.

Постановка проблеми

Відкритість національних ринків, з одного боку, створює нові можливості економічного розвитку для країни, а з іншого - загострює проблеми. Для отримання максимальних позитивних ефектів від інтеграційних процесів потрібно мати конкурентоспроможний фінансовий сектор на міжнародному рівні. Наразі конкурентоспроможність можна одночасно вважати і метою, і засобом для підвищення рівня життя унаслідок ефективного використання країною наявних дефіцитних ресурсів (природних, людських, фінансових, технологічних тощо) для виробництва якісних товарів і послуг, що витримують глобальну конкуренцію. Саме тому країни прагнуть створити інституційно-регуляторне середовище, найсприятливіше для мобілізації інвестицій, стимулювання бізнесу й зростання продуктивності праці, що спричиняє економічне зростання у довгостроковій перспективі.

Фінансовий сектор України розвивається у напрямку глобальних тенденцій та європейського рівня розвитку згідно обраних регіонально-інтеграційних пріоритетів. Так, загальний індекс глобалізації України за 1991-2016 рр. покращився більше, ніж удвічі, завдяки активним глобалізаційним процесам у економічній, соціальній та політичній сферах. Загальний індекс економічної глобалізації збільшився більше, ніж утричі, та у 2016р. склав 63,7 завдяки нарощуванню зовнішньоторговельних операцій товарами та послугами, досягнувши торгівельної глобалізації 71,5 (збільшення показника більш як удвічі), а також завдяки припливу іноземних інвестицій, досягнувши фінансової глобалізації на рівні 56 (збільшення показника більше, ніж у 6 разів) [1]. За таких швидких темпів включення економіки України у глобалізаційні процеси, її економіка та фінансовий сектор виглядають повністю взаємопов'язаними та взаємозалежними як на національному, так і на світовому рівні, а тому мають бути конкурентоспроможними на міжнародному рівні.

Методологія дослідження

Метою дослідження є виявлення факторів підвищення конкурентоспроможності фінансового сектору України в умовах глобалізації на основі аналізу індикаторів зовнішнього середовища та банківської системи, що мають різні рівні впливу на його ефективність.

Досліджуючи дані 20 європейських країн була створена економетрична модель конкурентоспроможності фінансового сектору країни залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи за допомогою програмного середовища EViews 10.0. До вибірки

були включені країни ЄС та Євро зони із банкоорієнтовною фінансовою системою: Австрія, Бельгія, Кіпр, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Україна.

Основними методологічними підходами є макроекономічний аналіз до визначення факторів зовнішнього середовища, що впливають на конкурентоспроможність фінансового сектору, структурний аналіз індикаторів банківської системи країн та математичне моделювання конкурентоспроможності фінансового сектору країни залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи.

Досліджувались наступні показники: 1) індикатори зовнішнього середовища: субіндекс 9 Фінансовий сектор рейтингу Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму; субіндекс фінансової глобалізації рейтингу Індекс Глобалізації КОФ за 2016 рік; 2) індикатори банківської системи: показники конкуренції банківського сектору за індексом концентрації Херфіндаля-Хіршмана та індексом концентрації 5-ти найбільших банків; рівень регулятивного капіталу 1-го рівня, зважених на ризик; частка ліквідних активів у загальних активах; частка неповернутих кредитів у загальних кредитах; показник дохідності активів та капіталу банківського сектору.

Дані для розрахунку були взяті із звітів Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму, Індексу Глобалізації Швейцарського економічного інституту, Фінансової структури ЄЦБ та НБУ, а також зі звіту фінансової стійкості країн МВФ.

Аналіз досліджень і публікацій

Питанням визначення головних детермінант конкурентоспроможної економіки країни на міжнародному ринку присвячені дослідження М. Портера, Дж. Сакса, а також міжнародних організацій таких, як Всесвітній економічний форум (ВЕФ) та Інститут розвитку менеджменту. Поняття конкурентоспроможності можна розглядати на двох рівнях: національному та на рівні підприємства. На макрорівні конкурентоспроможність аналізує рівень того, як нації та підприємства управляють своїми компетенціями щоб досягнути добробуту чи прибутку (підхід міжнародних організацій: СБ, ВЕФ тощо [3, с. 2]). Методологія розрахунку рейтингу Глобальної конкурентоспроможності ВЕФ охопила усі сучасні дослідження фінансово розвитку. Виходячи із цього, під міжнародною конкурентоспроможністю розуміється: елемент зростання та підвищення стандартів життя, -досягнення зростання, ефективності, прибутковості та посилення компетенцій [2, с. 33-34; 3]. Для такої конкурентоспроможності необхідні умови ефективної конкуренції: доки наявні можливості для інновацій та перегону неефективних компаній/галузей/систем, конкурентоспроможність таких систем не може бути штучно підтриманою.

Проблемам ефективної роботи фінансових ринків та їхнього впливу на економічний розвиток присвячені публікації ВЕФ, Світового Банку (СБ), Європейського Центрального Банку (ЄЦБ), Міжнародного Валютного Фонду, Базельського комітету з питань банківського нагляду. Так, згідно із методологією ВЕФ, вдосконалення фінансового ринку є одним із факторів підсилення міжнародної конкурентоспроможності, що забезпечує продуктивне розміщення ресурсів у країні на стадії її розвитку на основі ефективності [3]. Дослідженнями питань світового фінансового розвитку та структури фінансової системи займається СБ. Ця організація створила базу даних глобального розвитку фінансових інститутів та ринків з метою порівняння фінансових систем у різних країнах. Вивченням структури банківського ринку країн ЄС та ефектів конкуренції у ньому займається ЄЦБ [4].

Проте дослідження стосувались або окремо конкурентоспроможності національної економіки, або визначення ефективних умов функціонування фінансового ринку, проте вони не були досліджені комплексно. Дослідження ж індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи європейських країн як визначальних факторів впливу на конкурентоспроможність їхнього фінансового

сектору є надзвичайно актуальним, адже може надати можливість побудови моделі для оцінки поточного рівня конкурентоспроможності фінансового ринку України, а також побудови прогнозу, пошуку факторів підвищення даного рівня, що може виявитись фактором подальшого економічного зростання країни, забезпечивши тим самим її міжнародну конкурентоспроможність в цілому.

Результати дослідження

Згідно із сучасною теорією міжнародної конкурентоспроможності національної економіки за методологією ВЕФ, конкурентоспроможність фінансового ринку виступає одним із вагомих факторів підсилення її ефективності [3, с. 2]. Стабільна фінансова система країни - це один із базових елементів національного бізнес-середовища, що має прямий вплив на продуктивність країни на мікрорівні. Аналізуючи конкурентоспроможність фінансової системи, потрібно розглядати рівень самої фінансової системи та фінансових інститутів для їхнього порівняння.

Конкурентоспроможність фінансового сектору європейських країн, фінансові системи яких є банкоорієнтовними, залежить від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи, що мають різні рівні впливу на його ефективність (див. формулу 1):

- для виміру конкурентоспроможності фінансового сектору використано субіндекс 9 Фінансовий сектор рейтингу Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму за 2018 рік [3];
- для виміру рівня фінансової глобалізації країни використано субіндекс фінансової глобалізації рейтингу Індекс глобалізації KOF за 2016 рік [1];
- для виміру індикаторів банківської системи використано показники: конкуренції банківського сектору за індексом концентрації Херфіндаля-Хіршмана та індексом концентрації 5-ти найбільших банків [4; 5]; рівень регулятивного капіталу 1-го рівня, зважених на ризик; частка ліквідних активів у загальних активах; частка неповернутих кредитів у загальних кредитах; показник дохідності активів та капіталу банківського сектору [6].

Таким чином, модель буде мати наступний вигляд:

$$FinSysGCI = \alpha_0 + \beta_1 * FiGl + \beta_2 * HHI + \beta_3 * CR5 + \beta_4 * RegT1 + \beta_5 * LiqAs + \beta_6 * NPerLon + \beta_7 * ROE + \beta_8 * ROA + \xi_j \quad (1),$$

де, *FinSysGCI* - місце країни за субіндексом 9 Фінансовий сектор рейтингу Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму;

FiGl - рівень фінансової глобалізації країни за рейтингом Індексу глобалізації KOF;

HHI - індекс концентрації банківського сектору Херфіндаля-Хіршмана;

CR5 - індекс концентрації 5-ти найбільших банків;

RegT1 - регулятивний капітал 1-го рівня, зважений на ризик;

LiqAs - частка ліквідних активів у загальних активах;

NPerLon - частка неповернутих кредитів у загальних кредитах.

ROA - показник дохідності активів банківського сектору;

ROE - показник дохідності капіталу банківського сектору;

Досліджуючи дані 20 європейських країн, можна створити економетричну модель конкурентоспроможності фінансового сектору країни залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи (див. табл. 1):

Табл. 1 Набір даних для моделювання конкурентоспроможності фінансового сектору країн Європи залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи, 2016 рік

Індикатор (фактор)	Pillar 9: Financial market of GCI (2018*)	KOF Fin. Glob.	Return on Assets	Return on Equity	Banking Herfindahl-Hirschman Index	Concentration ratio of 5 biggest banks	Regulatory Tier 1 Capital to Risk-Weighted Assets	Liquid Assets to Total Assets (Liquid Asset Ratio)	Non-performing Loans to Total Gross Loans
Умовне позначення	FinSys GCI	FiGi	ROA	ROE	HHI	CR5	RegT1	LiqAs	NPerLon
Австрія	28	78,04	0,5	0,7	358	34	14,5	25,4	2,7
Бельгія	24	88,84	0,6	9,4	1017	66	16,2	32,6	3,4
Кіпр	95	83,79	0,2	1,7	1372	66	16,4	22,5	36,7
Естонія	46	83,65	1,6	12,8	2406	88	31,4	22,5	0,9
Фінляндія	3	86,58	0,6	10,6	1790	66	21,9	19	1,5
Франція	17	83,92	0,4	6,7	572	46	14,5	13,9	3,6
Німеччина	21	81,55	0,4	6,6	277	31	16,3	44,8	1,7
Греція	114	67,44	0,1	0,8	2332	97	16,8	27	36,3
Ірландія	37	90,42	1	7,8	644	44	25		13,6
Італія	49	71,06	-0,5	-7,7	452	43	11,3	16	17,1
Латвія	94	78,65	1,7	16,7	1080	67	17,1	35,3	3,7
Литва	76	70,76	1,2	13	1938	87	19,1	15,3	3,7
Люксембург	9	94,98	0,8	10,9	260	28	23,9	21,2	0,9
Мальта	29	88,37	1,2	16,1	1599	80	13,6	26,6	5,3
Нідерланди	16	89,29	0,6	10,1	2097	85	17,7	21,88	2,5
Португалія	38	82,82	2,2	20,8	1181	71	13,4	9,3	2,9
Словаччина	54	79,45	1,4	13	1264	73	16,2	31,7	4,4
Словенія	60	69,14	1,1	8,8	1147	61	18,7	29,4	5,1
Іспанія	27	80,43	0,4	5,5	937	62	13,1	14,4	5,6
Україна	117	55,95	-12,5	-122	876	55	9	48,5	30,5

* згідно методології ВЕФ рейтинг країни будується за даними позаминулого року

Джерело: складено автором на основі [1; 3; 4, с.81; 5; 6]

Для розробки даної моделі використаємо програмне середовище EViews 10.0. Після побудови більш ніж 10 різних варіантів модифікованих моделей, була вибрана модель із найбільшою щільністю зв'язку (див.рис.1):

Dependent Variable: FINSYSGCI
 Method: Least Squares
 Date: 02/05/19 Time: 12:47
 Sample: 1 20
 Included observations: 20

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
CR5	2.505717	0.710713	3.525638	0.0048
FIGI	-1.987931	0.628469	-3.163135	0.0090
HHI	-0.067972	0.022267	-3.052641	0.0110
LOG LIQAS	28.14250	20.48829	1.373589	0.1969
LOG REGT1	141.1930	50.35452	2.803979	0.0172
NPERLON	1.456938	0.362949	4.014161	0.0020
ROA	-1.026601	15.93018	-0.064444	0.9498
ROE	-0.016310	1.685844	-0.009674	0.9925
C	-93.99876	84.67525	-1.110109	0.2906

R-squared	0.906537	Mean dependent var	47.70000
Adjusted R-squared	0.838564	S.D. dependent var	34.54075
S.E. of regression	13.87815	Akaike info criterion	8.400671
Sum squared resid	2118.633	Schwarz criterion	8.848751
Log likelihood	-75.00671	Hannan-Quinn criter.	8.488141
F-statistic	13.33674	Durbin-Watson stat	2.112087
Prob(F-statistic)	0.000118		

Рис.1. Економетрична модель конкурентоспроможності фінансового сектору країни (тут і далі подано копії зображення із EViews 10.0)

Наступні кроки бути такими:

1. Перевірка тісноти лінійного зв'язку між змінними:

R-squared = 0,91 - коефіцієнт детермінації (міра згоди регресії) > 0,49, що говорить про істотний зв'язок між факторними і результируючою ознаками

2. Перевірка коефіцієнтів на значущість:

Prob. рядів CR5, FIGI, HHI, LOG_REGT1, NPERLON менше ніж 0,05, що говорить про те, що дані коефіцієнти моделі є значимими;

Prob. рядів LOG_LIQAS, ROA, ROE більше ніж 0,05, що говорить про те, що дані коефіцієнти моделі є незначимими (а тому дані ряди потрібно виключити із моделі);

Після виключення із моделі незначимих коефіцієнтів ми отримали модифіковану економетричну модель конкурентоспроможності фінансовго сектору країни (див.рис.2):

Dependent Variable: FINSYSGCI
 Method: Least Squares
 Date: 02/05/19 Time: 19:48
 Sample: 1 20
 Included observations: 20

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
CR5	2.079979	0.613962	3.387796	0.0044
FIGI	-2.200104	0.443855	-4.956804	0.0002
HHI	-0.058022	0.019627	-2.956223	0.0104
LOG_REGT1_	124.0072	41.53632	2.985511	0.0098
NPERLON	1.667401	0.321706	5.182996	0.0001
C	-3.900502	57.90009	-0.067366	0.9472
R-squared	0.884396	Mean dependent var		47.70000
Adjusted R-squared	0.843109	S.D. dependent var		34.54075
S.E. of regression	13.68140	Akaike info criterion		8.313276
Sum squared resid	2620.529	Schwarz criterion		8.611996
Log likelihood	-77.13276	Hannan-Quinn criter.		8.371590
F-statistic	21.42066	Durbin-Watson stat		2.124836
Prob(F-statistic)	0.000004			

Рис.2. Модифікована економетрична модель конкурентоспроможності фінансового сектору країни

Перевірка моделі на значимість:

Prob(F-stistic) = 0,000004, що значно менше ніж 0,05, а тому модель є значимою.

Міра згоди регресії 88%.

Таким чином, наша модифікована модель буде мати наступний вигляд (див.формулу 2):

Estimation Equation:

$$\text{FINSYSGCI} = C(1)*\text{CR5} + C(2)*\text{FIGI} + C(3)*\text{HHI} + C(4)*\text{LOG_REGT1_} + C(5)*\text{NPERLON} + C \quad (2)$$

Отже, за допомогою програмного середовища EViews 10.0 ми отримали модель, яка визначає рівень конкурентоспроможності фінансового сектору країни залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи (див.формулу 3):

$$\text{FinSysGCI} = 2.07997923375*\text{CR5} - 2.20010359139*\text{FiGi} - 0.0580217790817*\text{HHI} + 124.007163232*\text{LOG}(\text{RegT1}) + 1.66740148663*\text{NPerLon} - 3.90050153806 \quad (3)$$

З огляду на отримані результати, можна зробити припущити е, що у країнах Європи із банкоорієнтовною системою найбільший позитивний вплив на конкурентоспроможність їхнього фінансового сектору мають:

1. поглиблення рівня фінансової глобалізації країни за рейтингом Індексу глобалізації КОФ (збільшення даного фактора на 10% підвищить рівень результуючого показника на 301%);
2. підвищення рівня регулятивного капіталу 1-го рівня, зваженого на ризик (збільшення даного фактора на 10% підвищить рівень результуючого показника на 113%);
3. зменшення індексу концентрації 5-ти найбільших банків (зменшення даного фактора на 10% підвищить рівень результуючого показника на 44%);
4. підвищення індексу концентрації банківського сектору (збільшення даного фактора на 10% підвищить рівень результуючого показника на 16%);
5. зменшення частки неповернутих кредитів у загальних кредитах (зменшення цього фактора на 10% підвищить рівень результуючого показника на 2%).

Це говорить про те, що вирішальними факторами забезпечення конкурентоспроможності фінансового сектору є рівень фінансової глобалізації країни, виконання умов Базель III банківським

сектором, а також обмежена конкуренція банківського сектору (помірно концентрований ринок: $1500 \leq \text{HHI} < 2500$), що забезпечить фінансову стабільність у країні.

Отже, у результаті дослідження розроблено експериментальну модель, яка визначає рівень конкурентоспроможності фінансового сектору країн Європи залежно від індикаторів зовнішнього середовища та індикаторів банківської системи. Дану модель можна використати для прогнозів для України.

Тепер спрогнозуємо рейтинг конкурентоспроможності фінансового сектору України GCI, використовуючи фактичні показники України, а також спрогнозуємо бажаний рівень покращення даних показників, а саме:

- поглиблення рівня фінансової глобалізації (збільшення факторного показника);
- зменшення індексу концентрації 5-ти найбільших банків (зменшення факторного показника);
- зменшення індексу концентрації Херфіндаля-Хіршмана (зменшення факторного показника);
- збільшення рівня регуляторного капіталу (збільшення факторного показника);
- зменшення частки неповернутих кредитів (зменшення факторного показника).

При цьому, слід врахувати особливості методології Всесвітнього економічного форуму, згідно якої рейтинг країни будується за даними країни позаминулого року. Тому, підставляючи фактичні показники України за 2017 р. у отриману економетричну модель, можна отримати прогноз її рейтингу на 2019 р. (див. табл.2):

Табл. 2 Прогноз рівня конкурентоспроможності фінансового сектору України за субіндексом 9 Фінансовий сектор рейтингу Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму на 2019 рік

№	Показник	2016 р. фактичні дані	2017 р. фактичні дані	Покращення показників 2017 р. на 10%	Покращення показників 2017 р. на 20%	Покращення показників 2017 р. на 30%
1	Рівень фінансової глобалізації країни за рейтингом Індексу глобалізації КОФ	56	56 (фіксуємо на рівні 2016р.)	61,6	67,2	72,8
2	Індекс концентрації 5-ти найбільших банків	55	62,5	56,8	52,1	48,1
3	Індекс концентрації банківського сектору Херфіндаля-Хіршмана	876	1188	1080	990	914
4	Регулятивний капітал 1-го рівня, зважений на ризик	9	12,1	13,3	14,5	15,7
5	Частка неповернутих кредитів у загальних кредитах	30,5	54,5	49,5	45,4	41,9
Субіндекс 9 Фінансовий сектор рейтингу Глобальної конкурентоспроможності ВЕФ		2018 р. фактичний	Прогноз на 2019 р.	Прогноз	Прогноз	Прогноз
		117	159	138	119	101
		↑ рейтингу на 10% порівняно з 130 за 2017р.	↓ рейтингу на 26% порівняно з 117 за 2018 р.	↓ рейтингу на 15% порівняно з 117 за 2018 р.	↓ рейтингу на 2% порівняно з 117 за 2018 р.	↑ рейтингу на 16% порівняно з 117 за 2018 р.

Джерело: складено та розраховано автором за даними [1; 5; 6]

Таким чином, отримані результати прогнозу рівня конкурентоспроможності фінансового сектору України на 2019 рік вказують на те, що за фактичних показників 2017 року Україна не зможе навіть утримати наявний рівень рейтингу 117 на світовому ринку за 2018 рік:

- підвищення рівня концентрованості банківського сектору на 36% та збільшення частки неповернутих кредитів на 79% у 2017 р. порівняно із 2016 р. призведуть до погіршення конкурентоспроможності фінансового сектору України у 2019 р. на 26% (рейтинг впаде на 42 позиції);
- у разі покращення фактичних показників України за 2017р. на 10%, прогнозується покращення рейтингу конкурентоспроможності її фінансового сектору на 15% (рейтинг підніметься на 21 позицію), проте не підніметься до фактичного рівня 117 у 2017 році;
- у разі покращення фактичних показників України за 2017р. на 20%, прогнозується покращення рейтингу конкурентоспроможності її фінансового сектору на 34% (рейтинг підніметься на 40 позицій), проте цього недостатньо для досягнення фактичного рівня 117 у 2017 році;
- для повернення втрачених позицій у міжнародному рейтингу фінансовому сектору України необхідне покращення її фактичних показників за 2017р. на 30%: поглиблення рівня фінансової глобалізації, зменшення концентрації 5-ти найбільших банків, підвищення індексу концентрації банківського сектору Херфіндаля-Хіршмана, збільшення частки регулятивного капіталу, а також зменшення частки неповернутих кредитів, що підвищить рейтинг конкурентоспроможності фінансового сектору України на 16% до рівня 101.

За таких низьких позицій у рейтингу конкурентоспроможності фінансового сектору України буде дуже важко отримати позитивні ефекти у світових інтеграційних процесах та ефективно реалізувати свій наявний економічний потенціал. А тому потрібно поглиблювати рівень її фінансової глобалізації (покращувати якісні та кількісні показники інтеграції фінансового сектору) та покращувати показники банківського сектору (підвищувати частку регулятивного капіталу, зменшувати концентрацію 5-ти найбільших банків, зменшувати частку неповернутих кредитів), що допоможе підняти міжнародний рейтинг її фінансового сектору.

Висновки

Роль ефективної та стабільної діяльності національної фінансової системи на тлі глобальних кризових явищ підсилюється та є необхідною умовою економічного зростання країни у довгостроковому періоді.

Дослідження даних 20 європейських країн (Австрії, Бельгії, Кіпру, Естонії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Греції, Ірландії, Італії, Латвії, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанії, України) виявило, що у країнах Європи із банкоорієнтовною системою на конкурентоспроможність фінансового сектору найбільший позитивний вплив мають поглиблення рівня фінансової глобалізації за рейтингом Індексу глобалізації КОФ, збільшення рівня регулятивного капіталу 1-го рівня, зваженого на ризик, зменшення індексу концентрації 5-ти найбільших банків, підвищення індексу концентрації банківського сектору Херфіндаля-Хіршмана та зменшення частки неповернутих кредитів у загальних кредитах.

Підвищення рівня концентрованості банківського сектору України на 36% та збільшення частки неповернутих кредитів на 79% у 2017 р. порівняно із 2016 р. призведуть до погіршення конкурентоспроможності фінансового сектору України у 2019 р. на 26% (рейтинг впаде на 42 позиції). Для повернення втрачених позицій у міжнародному рейтингу фінансовому ринку України необхідне покращення її фактичних показників за 2017р. на 30%: поглиблення рівня фінансової глобалізації, зменшення концентрації 5-ти найбільших банків, збільшення частки регулятивного капіталу, а також зменшення частки неповерну-

тих кредитів, що підвищить рейтинг конкурентоспроможності фінансового сектору України на 16% до рівня 101.

Формування міжнародної конкурентоспроможності фінансового сектору, що є результатом змодельованих державою інвестицій у фактори стійкого економічного росту, має стати стратегічним завданням країни.

Перелік літератури та джерел інформації

1. KOF Globalization Index // KOF Swiss Economic Institute. 2019. URL: <https://www.kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (дата звернення 25.05.2019).
2. Yokoi-Arai, M., Yoshino, N. Concept of competitiveness in the financial sector // Financial Research and Training Center Discussion Paper Series. 2006. URL: <https://www.fsa.go.jp/frtc/seika/discussion/2006/20061020.pdf> (дата звернення 25.05.2019).
3. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2018 // World Economic Forum. 2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf> (дата звернення 25.05.2019).
4. Report on financial structure // European Central Bank, 2017. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/reportonfinancialstructures201710.en.pdf> (дата звернення 25.05.2019).
5. Показники банківської системи України 2002-2018рр. // Національний Банк України. 2019. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=74208 (дата звернення 25.05.2019).
6. Core FSIs for Deposit Takers // International Monetary Fund. 2019. URL: <http://data.imf.org/regular.aspx?key=61404590> (дата звернення 25.05.2019).